

vera talan um dagpengar og avlamsisendurgjald.

Hjá læknum og hjá sjúkráðgjafum og hjá kommunulæknum eru sjálvandi eisini allir vanlukku-tilburðir skrivaðir upp, men skrásetingin er ikki skipað soleiðis, at tað ber til at finna fram til vanlukkur millum allar hinar sjúklingarnar.

Tann størsta mest fullfíggaða og best egnaða skráin higartil hevur verið tann hjá Vanlukku-tryggingini/Vanlukku-tryggingarráðnum.

Undirritaði gjørdi saman við Høga Debes Joensen og Petur Zachariassen eina kann- ing av fráboðaðum vanluk- kum til vanlukku- tryggingarráðið 5-ára skeiðið 1975-79. Tilsam- ans vóru 1245 tilburðir fráboðaðir.

Kanningin sýndi, at fiskimenn boðaðu 5 ferðir oftari frá vanluk- kum enn miðaltalið fyri fólk í aðrari vinnu.

Menn á landi vóru raktir 4 ferðir oftari av yrkisvanlukku enn kvinnur.

Sæð í mun til talið av mettum fólk í arbeiði var lossingararbeiðið tað vandamiklasta og tí á baki kom byggivirksemi. Flakakvinnan, sum vit vita førir til hóp- in av smærri skaðum, lá rættuliga lágt.

Tey ungu, t.v.s. undir 40 ár, vóru fyrri lutfals- liga færri vanlukku enn tey eldru.

Ólukkurnar millum kvinnur byrjaðu stórt sæð um 40 års aldur.

Millum fiskimenn var býtið tó annarleiðis, tí her er tað serliga teir ungu, sum vanlukkan rakar.

86% av vanlukkunum á landi henda á arbeiðs- plássunum og 10% á veg til og frá arbeiði. Líka nógvur kvinnur vóru raktar av vanlukku innandura sum uttan- dura, men menn skaddust duplutt so ofta uttan- dura sum innandura.

Viðvíkjandi fiski- mannavanlukku er vert at merkja sær, at ein góður fjórði partur av vanlukkunum barst á meðan teir lógu við kei. Umborð hendu vanluk- urnar, sum vantað, fyrri størsta partin á dekk- inum (70%).

Beinleiðis orsökini til skaðan var oftast fall saman við glíðing og snáving (íalt 40%).

Tær medisinsku av- leiðingarnar av ólukkun- um vóru í helvtini av til- burðunum beinbrot.

Vanligast raktu líkamspartarnir vóru armar og bein (¾).

Avleiðingarnar av

skaðunum: Kvinnurnar høvdu eitt sindur longri sjúkraskrivningar enn menninir.

11% av kvinnunum vóru sjúkraskrivaðar í meira enn 1 ár. Vanlig- asta sjúkraskrivningar- tíðarskeiðið var millum 1 og 2 mánaðir. Helvtin av vanlukkunum lógu hvørju síni megin teir 60 dagar, t.v.s. helvtin av vanlukkunum við- færdi sjúkraskrivning í meira enn 2 mánaðir.

Meiri enn helvtin av teimum vanlukkuraktu fingur ikki varandi mein (54%) og rokna vit eisini tey við, sum endur- gjaldsmeinið varð met- til undir 5%, fáa heili 80% av vanlukku- tilburðunum einki endur- gjald.

Umleið 17% fingur endurgjald frá 5% og uppeftir. Endurgjaldið í flestu førum millum 5% og 25%, bert 2½% av vanlukku-tilburðunum fingur meira.

Í ferðsluni og í sam- bandi við arbeiði henda framvegis stóðugt skað- ar, sum í summum fø- rum føra við sær varandi avlami. Her eiga vit at halda okkum omanfyri- nevndu WHO mál fyrri eyga.

Forsorgarlógin gevur í grein 18 heimild at endurbúgva fólk, sum eru vorðin avlamin, m.a. av vanlukku. Lógin heimilar eisini hjálptól av øllum slag, sum

kunnu vera gagnlig fyrri brekað, t.d. avlamsbil, koyristól, húsaumbygg- ingar o.a.m. Almanna- stovan brúkar í hesum málum serliga tveir stovnar at hjálpa sær: Hjálptólamiðstöðina og Endurbúgvingarstov- una.

Hjálptólamiðstöðin er sjálvstøðugur stovnur, sum metir um tørvin á hjálptólum í hvørjum einstøkum føri. HTM keypir inn tól, umvælir tey, rættar tey til og heldur skil á hvar øll tey ymsku tólini í almenn- ari ogn eru. Tað er tó ikki HTM sum jättar tól- ini, tað ger Almanna- stovan, vanliga eftir læknavátan.

Endurbúgvingarstov- an er stovnur undir landsstýrinum. Al- mannastovan hevur landsstýrisins vegna eftirlit við Endurbúg- vingarstovuni, sum sam- bært reglugerðini hevur hesar uppgávur:

- at skipa fyrri arbeiðs- royndum
- at skipa fyrri ferleika- metingum
- at taka imóti fráboð- anum um brekað fólk og skipa fyrri tí vegleiðing v.m., sum stendst av hesum
- at skipa fyrri yrkisveg- leiðing og arbeiðsávising fyrri brekaðum fólk
- at skipa fyrri uppven- ing av brekaðum fólk,

eisini á øðrum stovnum og í vinnulivinum

- at standa fyrri endur- búgving, sum fer fram aðrastaðni, sum t.d. á út- búgvingarstovnum
- at reka vart verkstøð
- at skipa fyrri heimaar- beiði fyrri brekað fólk
- at skipa fyrri serligari skúlagongd sum upp- venjing fyrri brekað, sum tørva hetta
- at veita vegleiðing og ráðgeving annars til brekað fólk
- at virka fyrri, at brek- að fólk mest møgulegt og á best hóskað hátt kunnu hava arbeiði á vanligu arbeiðsmarknað- inum
- at skipa annars fyrri tiltøkum, sum hava sama endamá.

Tað er vert at merkja sær, at omanfyrinevndu mál fyrri endurbúgving- ina í Føroyum eru í sam- ljóð við WHO-málina. Eitt annað er so hvussu vit á teimum almennu stovnunum megna at liva upp til málini.

At halda myndugleik- arnar fastar uppá lyftin og málini er ein týdn- ingarmikil uppgáva hjá brúkarafelag, sum hes- um fyrri ferðslu- og ar- beiðsskadd.

Eg skal ynskja felag- num góða eydnu í ar- beiðinum.

Nýggja felagið

70 á fyrsta fundinum

Leygardagin í farnu viku stovnað fyrri fólk, ið hava fingið mein av ferðslu- ella arbeiðsskaka. Umleið 70 fólk vóru komin á fundin, ið var hildin á Hotel Borg.

Á fundinum helt Pál Weihe, arbeiðsmedisinari, fyrilestur um evnið; fyrilestur er prentaður her á síðunum.

Millum evnini, ið mest vórðu havd frammi í orðaskiftinum, vóru, sálárlig ráðgeving, praktisk ráðgeving í gerandisdegnum, íbúðar-, endurbúg- ingar- og arbeiðsmøguleikar og ikki minst hvussu drúgvført tað er at koma ígjøgnum sosialu skip- anina hjá teimum, sum við eitt gerast óarbeiðs- fœr.

Á stovnandi aðalfundinum var nevnd vald. Í hana komu Odd Eið Knudsen, Porkeri, Alfrida Petersen, Kollafjørður, Tummás í Garði, Tórshavn, Marjun Juul, Funningur, og Jákup Jacobsen, Tórshavn. Tiltakslimir: Simun E. Rasmussen, Strendur, og Herdis Skorastein, Lørvík.

Nevndin skipar seg sjálf á fyrsta nevndarfundi.